

Syntheserapport

AUDIT
VLAANDEREN

Detectie-audit

**Betalingsgegevens m.b.t. mogelijke
belangenvermenging bij uitbesteding**

Auditopdracht 1401 030

6 januari 2015

DETECTIE-AUDIT

Betalingsgegevens m.b.t. mogelijke
belangenvermenging bij uitbesteding

Syntheserapport

Datum:	6 januari 2015
Manager-auditor:	Wim De Naeyer
Auditteam:	Helena Coelmont, senior auditor
Referentie:	1401 030

Deze opdracht is uitgevoerd in overeenstemming met de internationale standaarden van het Institute of Internal Auditors (IIA). Elke vijf jaar evalueert een externe instantie of Audit Vlaanderen deze standaarden naleeft.

Inhoudstafel en verzendlijst

BESTUURLIJKE BOODSCHAP.....	5
SYNTHESE VAN DE VASTSTELLINGEN.....	6
BIJLAGE: RELATIE AUDITDOELSTELLING EN DEFINITIE INTERNE CONTROLE .	16

Het rapport wordt verstuurd naar:

Voorzitter van het Voorzitterscollege

De heer Martin Ruebens	Secretaris-generaal van het Departement Diensten Algemeen Regeringsbeleid
------------------------	---

De leidend ambtenaren van de entiteiten die gevat werden door deze detectie-audit

De heer Jurgen Tack	Administrateur-generaal van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek
Mevrouw Sonja Vanblaere	Administrateur-generaal van het Agentschap Onroerend Erfgoed
Mevrouw Marleen Evenepoel	Administrateur-generaal van het Agentschap voor Natuur en Bos
Mevrouw Micheline Scheys	Secretaris-generaal van het Departement Onderwijs en Vorming
Mevrouw Christine Claus	Secretaris-generaal van het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media
De heer Tom Roelants	Administrateur-generaal van het Agentschap Wegen en Verkeer

De bevoegde ministers van de entiteiten die gevat werden door deze detectie-audit

De heer Geert Bourgeois	Minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Buitenland Beleid en Onroerend Erfgoed
Mevrouw Hilde Crevits	Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Onderwijs
De heer Ben Weyts	Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn
Mevrouw Joke Schauvliege	Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw
De heer Sven Gatz	Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel

De minister bevoegd voor interne audit:

De heer Geert Bourgeois	Minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed
-------------------------	---

De leden van het Auditcomité van de Vlaamse Administratie:

De onafhankelijke leden

Mevrouw Martine Verluyten	Voorzitter van het Auditcomité en onafhankelijk deskundige
De heer Jean-Pierre Bostoen	Onafhankelijk deskundige
De heer Luc Discry	Onafhankelijk deskundige
Mevrouw Saskia Van Uffelen	Onafhankelijk deskundige

De vertegenwoordigers van de Vlaamse Regering

Mevrouw Miet Vandersteegen	Raadgever van de minister-president van de Vlaamse Regering
De heer Johan Hanssens	Adjunct-kabinetschef algemeen beleid van de viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie.

De heer Martin Ruebens	Secretaris-generaal Departement DAR
------------------------	-------------------------------------

De secretaris van het Auditcomité

De heer Guido Collin	Beleidsadviseur algemeen beleid
----------------------	---------------------------------

Het Rekenhof:

De heer Ignace Desomer	Voorzitter van het Rekenhof
------------------------	-----------------------------

Bestuurlijke boodschap

De detectie-audits “Betalingsgegevens m.b.t. mogelijke belangenvermenging [bij uitbesteding]”, uitgevoerd in de periode augustus 2013 tot oktober 2014, hadden tot doel na te gaan of er zich binnen entiteiten van de Vlaamse overheid mogelijk situaties van belangenvermenging hebben voorgedaan. Op basis van gegevens uit het boekhoudpakket Orafin en het personeelssysteem Vlimpers werden leveranciersgegevens vergeleken met personeelsgegevens, voor de betalingsperiode van 01/01/2010 tot de respectievelijke uitvoeringsdatums van de individuele detectie-audits.

Voor de onderzochte dossiers werd concreet de conformiteit nagegaan met relevante bepalingen van de wetgeving overheidsopdrachten, van het Vlaams Personeelsstatuut (VPS) en van de deontologische codes van de Vlaamse overheid en/of omzendbrieven met deontologische bepalingen.

Deze detectie-audit werd uitgevoerd bij zes entiteiten, waarbij geen gevallen van belangenvermenging werden vastgesteld, maar wel schendingen m.b.t. een aantal bepalingen van (onderdelen van) hogervermelde regelgeving.

Bij vijf entiteiten vonden uitbestedingen plaats aan personeelsleden en werden in mindere of meerdere mate schendingen vastgesteld van de bepalingen van het Vlaams personeelsstatuut inzake onverenigbaarheden en cumulatie van beroepsactiviteiten en/of inzake rekrutering en selectie. Bij twee entiteiten werden draaideurconstructies vastgesteld die ingingen tegen de geldende deontologisch code(s) en/of de toepasselijke omzendbrief en in drie entiteiten tenslotte werden inbreuken tegen de wetgeving op de overheidsopdrachten vastgesteld.

In één van de zes uitgevoerde detectie-audits werden ook aanbevelingen geformuleerd m.b.t.

- ontbrekende controlemaatregelen teneinde de correcte aanwending van via subsidie of overeenkomst ter beschikking gestelde steunmaatregelen te garanderen;
- de juridische verankering van eigendomsrechten voor de Vlaamse overheid.

In hun managementreactie koppelden een aantal entiteiten acties aan de geformuleerde aandachtspunten en opmerkingen uit de betrokken auditrapporten. Ook vestigden meerdere entiteiten de aandacht op recente interne ontwikkelingen, die in betere mate zouden toelaten om het risico op een herhaling van de vastgestelde schendingen te beperken.

Gelet op de beperkte materialiteit en auditreikwijdte vormden de uitgevoerde detectie-audits op zich bij geen van de betrokken entiteiten aanleiding om organisatiebrede conclusies te trekken of om bepaalde maturiteitsinschattingen te wijzigen.

Helena Coelmont
Senior auditor

Wim De Naeyer
Manager-auditor

Eddy Guilliams
Administrateur-generaal

Synthese van de vaststellingen

---

1. Situering van detectie-audits

Jaarlijks voert Audit Vlaanderen detectie-audits uit in het kader van specifieke kwetsbare processen. Bij een detectie-audit analyseert Audit Vlaanderen op basis van een aantal risicofactoren via datamining grote hoeveelheden gegevens, met als doel ongebruikelijke, afwijkende of merkwaaardige patronen aan de oppervlakte te brengen. Vervolgens wordt nagegaan of deze verklaarbaar zijn, dan wel zouden kunnen wijzen op mogelijke fouten en/of onregelmatigheden binnen het onderzochte proces.

De detectie-audits die Audit Vlaanderen uitvoert, kaderen binnen een ruimer integriteitsbeleid van de Vlaamse overheid. De belangrijkste redenen om actief te zijn op het vlak van detectie, zijn het waarborgen van de betrouwbaarheid van de overheid, de bescherming van de activa van de organisatie en de zorg voor een integere organisatie, waar geen middelen verloren gaan ten gevolge van onregelmatigheden of andere malversaties. Hoewel detectie-activiteiten per definitie onder de controlerende benadering van het integriteitsbeleid ressorteren, kunnen ze binnen een organisatie ook een belangrijk preventief effect genereren door hun ontradend effect ten aanzien van potentiële misbruiken.

De eerste detectie-audits werden uitgevoerd in 2009 en 2010 en focusten op het proces van de gunning en de uitvoering van overheidsopdrachten. De detectie-audits voor 2011 hadden betrekking op onderdelen van de personeelsverloning en in 2012 hadden de detectie-audits het dossierbehandelingsproces voorafgaand aan de toekenning van vergunningen, subsidies of erkenningen tot voorwerp.

Op 13 februari 2013 werd door het Auditcomité de planning voor 2013 definitief goedgekeurd. De detectie-audits voor 2013 en 2014 vertrekken vanuit een analyse/datamining op de ingeboekte gegevens in het betalingsproces binnen de Vlaamse administratie.

2. Auditaanpak

Voor deze detectie-audits werden de pilootaudits geselecteerd o.b.v. betalingsgegevens in Orafin, een boekhoudpakket dat door meerdere entiteiten gebruikt wordt. De selectie beperkte zich tot betalingen die vanaf 1 januari 2010 gebeurden (datum van overschakeling naar de huidige versie van het betalingssysteem).

Op basis van gegevens uit het boekhoudpakket Orafin en het personeelsbeheerssysteem Vlimpers werden leveranciersgegevens vergeleken met personeelsgegevens voor de betalingsperiode van 01/01/2010 tot de respectievelijke uitvoeringsdatums van de individuele detectie-audits. Deze vergelijking beoogde ongebruikelijke, afwijkende of merkwaaardige patronen aan de oppervlakte te brengen bij de uitbesteding van opdrachten. In het bijzonder was het de bedoeling om na te gaan of huidige of voormalige personeelsleden van de Vlaamse overheid leverancier of dienstverlener waren binnen hun eigen entiteit en of dit vóór, tijdens of na hun periode van tewerkstelling gebeurde.

In de op basis van deze datamining geselecteerde betalingsgegevens werd in de onderliggende dossiers de conformiteit nagegaan met relevante wettelijke en reglementaire bepalingen, interne procedures en afspraken. Hiertoe werden voor meerdere entiteiten de boekhoudkundige verantwoordingsstukken en bijhorende dossiers opgevraagd. Bij zes entiteiten werd een detectie-audit opgestart. In een aantal gevallen werd de selectie aangevuld met een aantal tijdens het terreinwerk aangetroffen gelijkaardige dossiers. Deze detectie-audits hadden specifiek tot doel na te gaan of er zich binnen entiteiten van de Vlaamse overheid mogelijk situaties van belangenvermenging hebben voorgedaan.

Uit de audits bleek dat een aantal (al dan niet voormalige) personeelsleden van de betrokken entiteiten in het verleden eveneens leverancier of dienstverlener waren van hun entiteit. In sommige gevallen was dit voorafgaand aan de periode waarin ze personeelslid waren, in andere gevallen tijdens en/of erna. Het betrof een beperkt aantal opdrachten in de totaliteit van het aantal gegunde overheidsopdrachten.

In een aantal audits werden ook bepaalde betalingen, wervings- en personeelsdossiers en/of uitbestedingen (ook voorafgaand aan 01/01/2010) bijkomend onderzocht, in functie van de oorspronkelijk geselecteerde betalingsgegevens.

Bij de uitvoering van de detectie-audits werd m.b.t. de juiste interpretatie van de toepasselijke regelgeving, door Audit Vlaanderen advies gevraagd aan en bekomen van de afdelingen Overheidsopdrachten en Regelgeving van het departement Bestuurszaken.

Onderhavig syntheserapport bundelt de voornaamste bevindingen uit de zes individuele rapporten van de detectie-audit.

3. Vaststellingen m.b.t. mogelijke belangenvermenging

3.1 Situering van het begrip “belangenvermenging”

Voor het begrip “belangenvermenging” in het kader van uitbesteding zijn een aantal bepalingen van de wetgeving op de overheidsopdrachten van toepassing. Ook de huidige deontologische code voor de personeelsleden van de Vlaamse overheid bevat een aantal relevante passages.¹

3.1.1 Wetgeving overheidsopdrachten zoals van toepassing na 1 juli 2013

De huidige geldende wetgeving op overheidsopdrachten bevat een aantal algemene beginselen, waaronder ook beginselen m.b.t. belangenvermenging.

Het artikel 8 hiervan stelt: *“Onverminderd de toepassing van andere verbodsbepalingen die voortvloeien uit een wet, een decreet, een ordonnantie, een reglement of statuut, is het elke ambtenaar, openbare gezagsdrager of ieder ander persoon die op welke wijze ook aan de aanbestedende overheid verbonden is, verboden, op welke wijze ook, rechtstreeks of onrechtstreeks tussen te komen bij de plaatsing en de uitvoering van een overheidsopdracht zodra hij daardoor, persoonlijk of via een tussenpersoon, zou kunnen terechtkomen in een toestand van belangenvermenging met een kandidaat of inschrijver.”*²

“Deze belangenvermenging wordt alleszins vermoed te bestaan: [...]”

2° indien de ambtenaar, de openbare gezagsdrager of de natuurlijke persoon bedoeld in § 1 zelf of via een tussenpersoon eigenaar, mede-eigenaar of werkend venoot is van één van de kandiderende of inschrijvende ondernemingen dan wel in rechte of in feite, zelf of via een tussenpersoon, een directie- of beheersbevoegdheid uitoefent.

*De ambtenaar, de openbare gezagsdrager of de natuurlijke persoon die zich in een van deze toestanden bevindt, is verplicht zichzelf te wraken.”*³

*“Indien de ambtenaar, de openbare gezagsdrager, de natuurlijke persoon of rechtspersoon bedoeld in § 1, zelf of via een tussenpersoon, een of meer aandelen of deelbewijzen ter waarde van ten minste vijf percent van het maatschappelijke kapitaal van een van de kandiderende of inschrijvende ondernemingen bezit, is hij verplicht de aanbestedende overheid daarvan in kennis te stellen.”*⁴

3.1.2 Wetgeving overheidsopdrachten zoals van toepassing vóór 1 juli 2013

Ook de wetgeving die van toepassing was in de periode vóór de huidige wetgeving op overheidsopdrachten, bevatte een aantal algemene bepalingen voor overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten, waaronder ook bepalingen m.b.t. belangenvermenging. Deze bepalingen stemden nagenoeg volledig overeen met de huidige geldende beginselen m.b.t. belangenvermenging.

---

¹ De deontologische code voor personeelsleden van de Vlaamse overheid, omzendbrief BZ/2011/6 d.d. 06/07/2011 is van toepassing op alle entiteiten die betrokken waren bij de detectie-audits “Betalingsgegevens m.b.t. mogelijke belangenvermenging [bij uitbesteding]”.

² Art. 8, § 1 van de “wet overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten” van 15 juni 2006, zoals gewijzigd, in werking getreden op 1 juli 2013 (Koninklijk Besluit van 02/06/2013 “tot bepaling van de datum van inwerkingtreding van de wet overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten van 15 juni 2006 en van de koninklijke uitvoeringsbesluiten ervan”).

³ Uittreksel van art. 8, § 2 van dezelfde wet.

⁴ Art. 8, § 3 van dezelfde wet.

Het artikel 10 hiervan stelt: *“Onverminderd de toepassing van andere verbodsbepalingen die voortvloeien uit een wet, een decreet, een ordonnantie, een reglement of statuut, is het ieder ambtenaar, openbare gezagdrager of ieder ander natuurlijk of rechtspersoon belast met een openbare dienst verboden op welke wijze ook, rechtstreeks of onrechtstreeks tussen te komen bij de gunning van en het toezicht op de uitvoering van een overheidsopdracht van zodra hij persoonlijk of via een tussenpersoon, belangen heeft in één van de inschrijvende ondernemingen.”*⁵

“Dit belang wordt vermoed te bestaan: [...]”

*2° indien de ambtenaar, openbare gezagdrager of ieder ander natuurlijk of rechtspersoon belast met een openbare dienst zelf of bij tussenpersoon eigenaar, medeëigenaar of werkend vennoot is van één van de inschrijvende ondernemingen dan wel in rechte of in feite, zelf of bij tussenpersoon, een directie- of beheersbevoegdheid uitoefent.”*⁶

“Indien de ambtenaar, openbare gezagdrager of ieder ander natuurlijk of rechtspersoon belast met een openbare dienst, zelf rechtstreeks of onrechtstreeks een of meer aandelen of deelbewijzen ter waarde van ten minste 5 pct. van het maatschappelijk kapitaal onder zich houdt van een van de inschrijvende ondernemingen, is hij verplicht de bevoegde overheid daarvan kennis te geven.

*Ieder ambtenaar, openbare gezagdrager of ieder ander natuurlijk of rechtspersoon belast met een openbare dienst die zich in een van de toestanden bevindt bedoeld in § 2, is gehouden zichzelf te wraken.”*⁷

3.1.3 Deontologische code van de Vlaamse overheid

De huidige deontologische code van de Vlaamse overheid bevat een aantal bepalingen m.b.t. het principe van objectiviteit. Onder deze noemer worden ook het gelijkheidsbeginsel en belangenvermenging behandeld:

“Het gelijkheidsbeginsel vormt een centraal element in de opdracht van de Vlaamse administratie: klanten en leveranciers hebben het recht om in gelijke gevallen op dezelfde manier te worden behandeld. Daarom moeten personeelsleden op ieder moment hun objectiviteit bewaren, en hun functie op een onbevangen en neutrale wijze uitoefenen. Dat betekent dat u in de omgang met interne en externe klanten uw persoonlijke voorkeuren niet laat meespelen. U streeft ernaar om elke schijn van partijdigheid te voorkomen.”

[...]

*“U probeert zo veel mogelijk te voorkomen dat privé-belangen de objectiviteit van uw taakuitoefening kunnen beïnvloeden. Dat is bijvoorbeeld het geval als u zelf of via een tussenpersoon belangen hebt in bedrijven of organisaties die u in uw functie moet beoordelen bij een administratieve procedure. Als zo'n situatie zich toch voordoet, brengt u uw chef op de hoogte en geeft u het dossier door aan een collega.”*⁸

3.2 Vaststellingen m.b.t. mogelijke belangenvermenging

Naar aanleiding van de uitgevoerde detectie-audits werden geen gevallen van belangenvermenging vastgesteld.

Eén van de bij de detectie-audits betrokken entiteiten verklaarde aan Audit Vlaanderen in principe geen bestellingen te plaatsen bij firma's van personeelsleden, hoewel uitzonderingen mogelijk waren. Audit Vlaanderen stelde bij deze entiteit toch vast dat meerdere personeelsleden wel eens leverancier voor de entiteit geweest waren en dat voor één leverancier-personeelslid de uitbestedingen op een zeker moment effectief zijn stopgezet omwille van mogelijke belangenvermenging.

⁵ Art. 10, § 1 van de *“Wet betreffende de overheidsopdrachten en sommige opdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten”* van 24/12/1993.

⁶ Art. 10, § 2 van dezelfde wet.

⁷ Art. 10, § 3 van dezelfde wet.

⁸ Ook de voorgaande deontologische code voor de personeelsleden van de Vlaamse administratie (Omzendbrief PEBE/DVO/2006/6 d.d. 06/07/2006) bevat gelijkaardige bepalingen onder de titel *“4. Objectiviteit”*: *“Het gelijkheidsbeginsel vormt een centraal element in de opdracht van de Vlaamse administratie: klanten en leveranciers hebben het recht om in gelijke gevallen op eenzelfde manier te worden behandeld. Daarom moeten personeelsleden op ieder moment hun objectiviteit bewaren, en hun functie op een onbevangen en neutrale wijze uitoefenen. [...] U probeert zo veel mogelijk te voorkomen dat privé-belangen de objectiviteit van uw taakuitoefening kunnen beïnvloeden. Dat is bijvoorbeeld het geval als u zelf of via een tussenpersoon belangen hebt in bedrijven of organisaties die u in uw functie moet beoordelen bij een administratieve procedure. Doet zo'n situatie zich toch voor, dan brengt u uw chef op de hoogte en kan het dossier worden doorgegeven.”*

4. Vaststellingen m.b.t. andere toepasselijke regelgeving dan deze i.v.m. belangenvermenging

In een aantal van de onderzochte dossiers werden wel inbreuken vastgesteld tegen andere bepalingen uit de toepasselijke regelgeving dan deze i.v.m. belangenvermenging:

- het Vlaams Personeelsstatuut (VPS) inzake onverenigbaarheden en cumulatie van beroepsactiviteiten;⁹
- het VPS inzake rekrutering en selectie;
- de deontologische code voor de personeelsleden van de Vlaamse overheid m.b.t. draaideurconstructies (of de voorgaande omzendbrief m.b.t. het vermijden van draaideurconstructies en het beschermen van kwetsbare functies in de Vlaamse administratie);¹⁰
- de wetgeving op de overheidsopdrachten.

In een aantal dossiers werden geen van bovengenoemde onregelmatigheden vastgesteld. Hieronder worden de effectief vastgestelde inbreuken kort geschetst.

4.1 Vaststellingen m.b.t. onverenigbaarheden en cumulatie van beroepsactiviteiten

4.1.1 Bepalingen VPS inzake cumulatie van beroepsactiviteiten en onverenigbaarheden

M.b.t. onverenigbaarheden stelt het artikel II 10 van het VPS: *“De hoedanigheid van personeelslid is onverenigbaar met elke activiteit die het personeelslid zelf of via een tussenpersoon verricht en waardoor ofwel:*

- 1° *de functieplichten niet kunnen worden vervuld;*
- 2° *de waardigheid van de functie in het gedrag komt en/of het vertrouwen van het publiek in de dienst wordt aangetast;*
- 3° *de eigen onafhankelijkheid wordt aangetast;*
- 4° *een conflict tussen tegenstrijdige belangen ontstaat.”*

Het artikel 5, §2 van het APKB stelt: *“Buiten de uitoefening van hun ambt vermijden de ambtenaren elke handelswijze die het vertrouwen van het publiek in hun dienst kan aantasten.”*¹¹

M.b.t. cumulatie van beroepsactiviteiten binnen de diensturen stelt het artikel II 12 van het VPS: *“§ 1. Het personeelslid mag zonder toestemming geen activiteiten cumuleren binnen de diensturen, tenzij deze inherent zijn aan de functie, en onverminderd de deontologische toetsing.*

De toestemming is ook nodig voor de cumulatie van beroepsactiviteiten tijdens een verlof, onverminderd andere reglementaire bepalingen.

§ 2. De toestemming tot cumulatie wordt gegeven:

- *door de opdrachtgever voor de hoofden van een entiteit;*
- *door de voorzitter van de strategische adviesraad voor het hoofd van het secretariaatspersoneel;*
- *door de provinciegouverneur voor de personeelsleden van de provinciale organisatorische entiteiten van het agentschap voor Binnenlands Bestuur;*
- *door de functionele minister voor het hoofd van het Gemeenschapsonderwijs en*
- *door de lijnmanager voor de personeelsleden die onder hun gezag staan.”*¹²

⁹ Audit Vlaanderen stelde in één entiteit vast dat ook bepalingen van de eigen deontologische code werden geschonden. Het betrof hier bepalingen die een verbijzondering waren van bedoelde bepalingen uit het VPS.

¹⁰ Audit Vlaanderen stelde in één entiteit vast dat ook bepalingen van de eigen deontologische code werden geschonden. Het betrof hier bepalingen die een verbijzondering waren van bedoelde bepalingen uit het VPS en de toepasselijke omzendbrieven.

¹¹ APKB, koninklijk besluit d.d. 22/12/2000 tot bepaling van de algemene principes van het administratief en geldelijk statuut van de rijksambtenaren die van toepassing zijn op het personeel van de diensten van de Gemeenschaps- en Gewestregeringen en van de Colleges van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en van de Franse Gemeenschapscommissie, alsook op de publiekrechtelijke rechtspersonen die ervan afhangen, zoals gewijzigd, Hoofdstuk II. – *Rechten, plichten, onverenigbaarheden en cumulatie van activiteiten*, art. 5, § 2 (uittreksel).

¹² VPS, art. II 12 (art. II 14 voorziet in een overgangsbepaling: *“De toestemming tot cumulatie gegeven vóór de datum van inwerkingtreding van dit besluit blijft behouden, tot de lijnmanager waaronder het personeelslid ressorteert, deze desgevallend berroept.”*).

De toelichting bij het VPS geeft mee dat de bedoeling van het instellen van een cumulatierегeling teruggaat op het K.B. nr. 46 van 10/06/1982 betreffende de cumulaties van beroepsactiviteiten in sommige openbare diensten en dat men hiermee onder andere *“de uitoefening [beoogde] te vermijden in hoofde van eenzelfde persoon van diverse activiteiten die het belang van de openbare dienst zouden schaden”*.

M.b.t. cumulatie van beroepsactiviteiten buiten de diensturen stelt het artikel II 13 van het VPS: “*De uitoefening van activiteiten buiten de diensturen kan enkel getoetst worden aan de deontologische regels inzake onverenigbaarheden, onverminderd andere reglementaire bepalingen.*”

4.1.2 Vastgestelde schendingen van bepalingen van het VPS inzake onverenigbaarheden en cumulatie van beroepsactiviteiten

Bij een bepaalde entiteit stelde Audit Vlaanderen vast dat een aantal overheidsopdrachten effectief werd uitbesteed aan personeelsleden en dat hierbij de bepalingen van het VPS m.b.t. de cumulatie van beroepsactiviteiten tijdens de diensturen en m.b.t. onverenigbaarheden niet steeds werden nageleefd.

Zo bevatten een aantal personeelsdossiers geen voorafgaande toestemming tot cumulatie, hoewel de betrokken personeelsleden op basis van de beschikbare gegevens en volgens de bepalingen van het VPS officieel deze voorafgaande toestemming hadden moeten aanvragen. Bovendien werd niet voldaan aan de bepalingen van de eigen deontologische code.

Bij diezelfde entiteit bleek dat een bij uitbesteding als leverancier betrokken personeelslid vóór zijn uitdiensttreding in loopbaanonderbreking was. Zowel tijdens die periode als in de voorafgaande periode van halftijdse tewerkstelling, was dit personeelslid leverancier van de eigen entiteit. Omwille van het structureel karakter van de overeenkomst met zijn entiteit, druiste minstens de voortzetting van zijn leverancierscontract tijdens zijn loopbaanonderbreking, in tegen de bepalingen van het VPS inzake onverenigbaarheden.

Bij een andere entiteit stelde Audit Vlaanderen vast dat 1 personeelslid halftijds tewerkgesteld was op het moment van uitvoering van de werken. De dagen van de week waarop het personeelslid werkzaam was voor de entiteit in kwestie, staan beschreven in de arbeidsovereenkomst. De facturen die het personeelslid in deze periode als leverancier heeft uitgeschreven, bevatten echter onvoldoende detail om te beoordelen op welke tijdstippen de werken werden uitgevoerd. Indien deze werkzaamheden binnen de diensturen zouden hebben plaatsgevonden zou, volgens de bepalingen van het VPS, voor dit personeelslid officieel een voorafgaande toestemming voor cumulatie van beroepsactiviteiten vereist zijn. Op basis van de beschikbare informatie kon Audit Vlaanderen niet inschatten of een voorafgaande toestemming vereist was.

Over de verschillende audits heen werd in meerdere gevallen vastgesteld dat de vereiste toestemming tot cumulatie niet aanwezig was in het personeelsdossier. De betrokken entiteiten gaven in hun managementreactie aan op welke wijze ze de bepalingen inzake cumulatie van beroepsactiviteiten reeds onder de aandacht hadden gebracht van hun personeelsleden en/of op welke wijze ze een (betere) naleving van deze bepalingen door hun personeel beogen te bereiken.

4.2 Vaststellingen m.b.t. rekrutering en selectie

4.2.1 Bepalingen VPS inzake rekrutering en selectie van het personeel

Het artikel III 2 van het VPS stelt: “*Als algemene aanwervingsvoorwaarden om als personeelslid van de diensten van de Vlaamse overheid te worden aangeworven, gelden: [...]*

2° slagen voor een vergelijkende selectie via een objectief wervingsstelsel.

Deze verplichting geldt niet voor contractuele personeelsleden die in dienst genomen worden

- *voor vervangingsopdrachten;*
- *voor tijdelijke en uitzonderlijke personeelsbehoeften met een arbeidsovereenkomst van maximaal één jaar en uitzonderlijk verlengbaar met maximaal één jaar;*
- *in startbanen;*
- *met doctoraatsbeurzen;*
- *topsporters en hun omkadering.”*

4.2.2 Vastgestelde schendingen van bepalingen van het VPS inzake rekrutering en selectie

In één entiteit kregen enkele personeelsleden een contract van bepaalde duur aangeboden voor tijdelijke en uitzonderlijke personeelsbehoeften. Op basis van het personeelsplan 2009 bestond er blijkbaar evenwel geen mogelijkheid/ruimte voor de contractuele aanwerving van personeelsleden voor tijdelijke en uitzonderlijke personeelsbehoeften. Bovendien werden deze contracten meermaals verlengd wat eveneens in strijd is met de bepalingen in het VPS, dat slechts voorziet in de mogelijkheid tot uitzonderlijke verlenging van dergelijke contracten met maximaal 1 jaar.

In een andere entiteit werden in het kader van de overname van een bepaalde educatieve portaalsite 3 contractuele personeelsleden geworven. Audit Vlaanderen verwierf sterke indicaties dat de vacatures voor de werving van 2 van deze contractuele functies op maat werden geschreven van de personen die voorheen in het kader van deze educatieve portaalsite tewerkgesteld waren bij een vzw. Reeds vóór het publiceren van de vacatures was het de bedoeling dat beide personen de overstap zouden maken naar het betrokken agentschap.

Bij een derde entiteit stelde Audit Vlaanderen vast dat om in het kader van een statutaire werving de vereiste professionele werkervaring aan te tonen, gedeeltelijk beroep werd gedaan op werkervaring in het kader van een contractuele werving die niet verliep conform de bepalingen van het VPS en op prestaties die als zelfstandig extern medewerker bij de betrokken entiteit werden geleverd in het kader van een overheidsopdracht waarvoor helemaal geen beroep werd gedaan op de mededinging.¹³ De voorafgaande contractuele werving bleek een doelbewust proces te zijn, dat niet gebaseerd was op een selectie via een objectief wervingssysteem en waarbij de lijnmanager de keuze voor de kandidate niet motiveerde.

4.3 Vaststellingen m.b.t. draaideurconstructies

4.3.1 Bepalingen deontologische codes en omzendbrieven

Afhankelijk van de concrete dossiers die onderzocht werden, was de huidige “deontologische code voor de personeelsleden van de Vlaamse overheid”¹⁴ van toepassing, dan wel de voorgaande omzendbrieven betreffende de “Deontologische code voor de personeelsleden van de Vlaamse administratie”¹⁵ en “Het vermijden van draaideurconstructies en het beschermen van kwetsbare functies in de Vlaamse administratie.”¹⁶

M.b.t. het vermijden van draaideurconstructies stelt de huidige deontologische code: *“U voorkomt draaideurconstructies bij overheidsopdrachten die gegund worden via een onderhandelingsprocedure zonder bekendmaking. Bij die procedure bepaalt u welke firma’s u uitnodigt om een offerte in te dienen. Om elke schijn van partijdigheid en belangenvermenging te vermijden, nodigt u daarom bij onderhandelingsprocedures zonder bekendmaking geen firma’s uit waarvan u weet dat ex-medewerkers van uw entiteit bestuurder of werknemer zijn, tot twee jaar na het vertrek van de medewerker uit uw entiteit.”*

De voordien geldende omzendbrief m.b.t. het vermijden van draaideurconstructies bepaalde hieromtrent het volgende: *“Een zogenaamde ‘draaideurconstructie’ bestaat uit een situatie waarbij een voormalig ambtenaar na zijn vertrek uit de administratie wordt ingehuurd (via bijvoorbeeld een studie- of adviesbureau of een aannemer van werken,...) door de entiteit waar hij laatst tewerkgesteld was om werkzaamheden te verrichten.*

Zowel binnen de overheid als er buiten (publiek en pers) moet elke schijn van belangentegenstrijdigheid van belangen worden vermeden. Door middel van een draaideurconstructie blijft deze schijn echter bestaan, wat de integriteit van en het vertrouwen in de overheid zeker niet ten goede komt.

¹³ Zie ook rubriek 4.4.2.

¹⁴ Omzendbrief BZ/2011/6, d.d. 06/07/2011.

¹⁵ Omzendbrief PEBE/DVO/2006/6, d.d. 06/07/2006.

¹⁶ Omzendbrief PEBE/DVO/2006/5, d.d. 06/07/2006.

Het management van de entiteiten van de Vlaamse overheid wordt verzocht om, voor het uitvoeren van opdrachten, een personeelslid, dat tewerkgesteld was op hun eigen entiteit, gedurende een periode van minstens twee jaar na zijn vertrek uit de entiteit niet als externe rechtstreeks of onrechtstreeks in te huren, op eender welke manier.

Voor het inhuren van een bureau of onderneming waaraan een voormalig personeelslid na zijn ontslag is tewerkgesteld, betekent dit deze persoon niet bij de uitvoering van de opdracht wordt betrokken. [sic]

Deze termijn van twee jaar gedurende een voormalige ambtenaar geen werkzaamheden voor zijn voormalige entiteit mag verrichten wordt als redelijk aanzien. [sic] Deze termijn stelt de voormalige ambtenaar in staat om in voldoende mate op afstand komen te staan van de betrokken entiteit van de Vlaamse overheid. Zo kan de schijn van belangenvermenging en vriendjespolitiek worden vermeden.

Het management van de entiteiten van de Vlaamse overheid wordt gelast de nodige maatregelen te treffen om gevolg te geven aan deze richtlijn betreffende het vermijden van draaideurconstructies.”

4.3.2 Vastgestelde schendingen van bepalingen m.b.t. draaideurconstructies

In een bepaalde entiteit stelde Audit Vlaanderen vast dat bij een uitbesteding aan een feitelijke vereniging waarvan een voormalig personeelslid medestichter was, niet werd voldaan aan de bepalingen m.b.t. het vermijden van “draaideurconstructies” zoals omschreven in de deontologische code van de Vlaamse overheid.¹⁷

Bij een andere entiteit werd bij 2 uitbestedingen vastgesteld dat niet werd voldaan aan de bepalingen m.b.t. het vermijden van draaideurconstructies zoals omschreven in de deontologische code voor de personeelsleden van de Vlaamse overheid:

- een personeelslid is op 01/12/2009 uit dienst getreden en vervolgens weer in dienst getreden op 01/08/2010. Op 08/03/2010 is dit (toen voormalig) personeelslid samen met 2 andere leveranciers aangeschreven met de vraag een offerte uit te werken voor een bepaalde opdracht. Aangezien dit binnen de termijn van 2 jaar valt, had de entiteit geen offerte mogen vragen aan dit voormalig personeelslid. De opdracht werd vervolgens toegewezen aan dit personeelslid.¹⁸
- een ander personeelslid werkte bij deze entiteit tot november 2007 en voerde in 2008 een opdracht uit voor deze entiteit als zelfstandig leverancier.¹⁹

4.4 Vaststellingen m.b.t. naleving van de wetgeving op de overheidsopdrachten

4.4.1 Relevante artikels wetgeving op de overheidsopdrachten

De aanbestedende overheid dient bij uitbesteding een correcte gunningsprocedure te volgen. Het gelijkheidsbeginsel, dat een fundamenteel principe is binnen de wetgeving op de overheidsopdrachten, houdt onder meer in dat de aanbestedende overheid de gelijke behandeling van mogelijke uitvoerders moet garanderen door voldoende beroep te doen op de mededinging.

Dit houdt onder andere in dat de overheid enkel bij bedragen die niet hoger liggen dan € 85.000 (voorheen € 67.000),²⁰ gebruik kan maken van de onderhandelingsprocedure zonder bekendmaking.

¹⁷ De betrokken entiteit nam volgende concrete afspraak m.b.t. het bewaren van de objectiviteit in de eigen deontologische code (versie januari 2012) op: “Om elke schijn van partijdigheid en belangenvermenging te vermijden, nodig je bij onderhandelingsprocedures zonder bekendmaking geen firma's uit waarvan je weet dat ex-medewerkers er bestuurder of werknemer zijn tot twee jaar na hun vertrek als medewerker.”

¹⁸ In dit dossier stelde Audit Vlaanderen eveneens een inbreuk tegen de wetgeving op de overheidsopdrachten vast, zie ook rubriek 4.4.2.

¹⁹ Ook in dit dossier stelde Audit Vlaanderen een inbreuk tegen de wetgeving op de overheidsopdrachten vast, zie ook rubriek 4.4.2.

²⁰ Bedragen exclusief BTW; bedrag van € 85.000 in voege sinds 01/07/2013, cf. K.B. plaatsing overheidsopdrachten klassieke sectoren d.d. 15 juli 2011 (voordien bedroeg de limiet nog € 67.000, excl. BTW, cf. K.B. betreffende de overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten en de concessies voor openbare werken d.d. 08/01/1996).

Onder het bedrag van € 8.500 (voorheen € 5.500)²¹ kan een aanbestedende overheid werken via de procedure van aangenomen factuur, boven dit bedrag moeten minstens een aantal mogelijke aanbieders offerte kunnen indienen.

Wanneer bij uitbesteding geen of onvoldoende beroep wordt gedaan op de mededinging, betreft dit een ernstige inbreuk op de wetgeving op de overheidsopdrachten.

4.4.2 Vastgestelde schendingen van bepalingen van de wetgeving op de overheidsopdrachten

In een bepaalde entiteit werd bij een personeelslid²² een bestelling geplaatst van meer dan € 5.500. Vanaf dit bedrag (excl. BTW) tot € 67.000 (excl. BTW) diende men volgens de wet op overheidsopdrachten van 24 december 1993 voor de gunning van opdrachten gebruik te maken van de onderhandelingsprocedure zonder bekendmaking. Audit Vlaanderen stelde vast dat er voor de gunning van deze opdracht geen andere leveranciers werden gecontacteerd, maar dat de opdracht rechtstreeks werd toegekend aan het betrokken personeelslid. Er werd dus geen beroep gedaan op de mededinging. Evenmin werd een verantwoording teruggevonden dat deze opdracht omwille van technische of artistieke redenen slechts aan één bepaalde leverancier of uitvoerder van de opdracht kon worden gegund.

Een ander (voormalig) personeelslid van dezelfde entiteit heeft in 2006 twee opdrachten en in 2011 één opdracht uitgevoerd als leverancier, waarbij het bedrag van de opdrachten telkens boven het drempelbedrag van € 5.500 lag. Audit Vlaanderen stelde vast dat ook voor de gunning van deze opdrachten geen gebruik gemaakt werd van de onderhandelingsprocedure, maar dat de opdrachten rechtstreeks werden toegekend aan het personeelslid.

In een ander dossier, gelinkt aan dit personeelslid, werd wel gebruik gemaakt van de onderhandelingsprocedure. Hier werden 3 leveranciers aangeschreven, van wie 2 een offerte indienden. Het betrokken voormalig personeelslid had niet de laagste prijs ingediend, maar toch werd de opdracht aan deze persoon toegekend. Uit het dossieronderzoek bleek eveneens dat er geen formele gunningscriteria gehanteerd werden voor het staven van deze beslissing. Het factuurbedrag bedroeg echter minder dan het drempelbedrag van € 5.500. Het dossier kon dus worden gegund op basis van een “aanvaarde” factuur, waarbij men het beroep op de mededinging niet dient aan te tonen. Deze vaststelling neemt uiteraard niet weg dat van een aanbestedende overheid verwacht wordt om, indien hiernaar gevraagd wordt, objectief te kunnen motiveren waarom een bepaalde leverancier niet gekozen is.

Een laatste dossier met betrekking tot dit personeelslid betreft een prestatie die in 2008 door haar werd uitgevoerd in haar hoedanigheid van zelfstandig leverancier. Het betrokken personeelslid werkte bij de betrokken entiteit tot november 2007. Aangezien de uitvoering van deze opdracht binnen de bovenvermelde termijn van 2 jaar viel, was ook deze gunning een “draaideurconstructie”²³ en had de entiteit deze opdracht niet aan dit voormalig personeelslid mogen gunnen. Bovendien bedroeg het bedrag van deze opdracht meer dan € 5.500 (excl. BTW) en werd de opdracht rechtstreeks toegekend aan het betrokken personeelslid. Ook hier werd dus geen beroep gedaan op de mededinging.

In een andere entiteit werd vastgesteld dat bij het aantrekken van externe medewerkers met het statuut van zelfstandige, geen of quasi geen beroep werd gedaan op de mededinging, wat nochtans één van de basisbeginselen van de wetgeving op de overheidsopdrachten is.

Concreet werd in 2006 éénmalig een (beperkte) bevraging van de markt georganiseerd, die resulteerde in een aantal geïnteresseerden voor de opdracht, waarna in de periode 2007-2010 voor een bedrag van € 565.465 op steeds dezelfde zelfstandige externe medewerkers beroep werd gedaan voor de uitvoering van deze opdracht.

---

²¹ Bedragen exclusief BTW; bedrag van € 8.500 in voege sinds 01/07/2013, cf. K.B. plaatsing overheidsopdrachten klassieke sectoren d.d. 15 juli 2011 (voordien bedroeg de limiet nog € 5.500, excl. BTW, cf. K.B. betreffende de overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten en de concessies voor openbare werken d.d. 08/01/1996).

²² Tussen de betrokken entiteit en dit personeelslid stelde Audit Vlaanderen eveneens een draaideurconstructie vast, zie ook rubriek 4.3.2.

²³ Zie ook rubriek 4.3.2.

Voor een andere opdracht bij deze entiteit werd helemaal geen beroep gedaan op de mededinging.²⁴

Ook bij een derde entiteit werd op basis van de onderzochte dossiers vastgesteld dat meerdere bepalingen van de wetgeving op de overheidsopdrachten werden geschonden.

Zo werd bij de gunning van minstens één overheidsopdracht verkeerdelijk een onderhandelingsprocedure zonder bekendmaking gehanteerd. Nochtans was reeds bij het uitschrijven van de opdracht duidelijk dat het ramingsbedrag van de opdracht boven de toenmalige drempel voor een onderhandelingsprocedure zonder bekendmaking lag. Het gebruik van deze procedure leidde tot een beperkt aantal inschrijvingen, waardoor de mededinging niet volledig kon benut worden. Nadat enkele geselecteerde aannemers tijdens de uitvoering van de opdracht afhaakten, werden nieuwe mogelijke geïnteresseerden aangeschreven. Omdat dit niet via een nieuwe opdracht gebeurde, werd ook in dit geval het mededingingsprincipe niet gerespecteerd.

Daarnaast werden ook volgende vaststellingen gedaan bij deze entiteit:

- Tijdens het gunningsproces werden aanpassingen aangebracht aan de prijslijst zoals die was opgenomen in het bestek. Enkel inschrijvers die reeds hun interesse hadden geuit op basis van de oorspronkelijke prijslijst werden hiervan op de hoogte gesteld. Aannemers die initieel niet hadden ingeschreven, zouden mogelijk wel geïnteresseerd kunnen geweest zijn op basis van de verhoogde prijslijst.
- Verschillende stappen in de overheidsopdrachtenprocedures waren niet of onvoldoende gedocumenteerd.
- Aan aannemers werd eenmalig een bedrag uitbetaald dat hoger lag dan vastgelegd in de besteksbepalingen.

Audit Vlaanderen wees erop dat de betrokken entiteit erover dient te waken dat bij overheidsopdrachten de gelijke behandeling van aannemers maximaal wordt gegarandeerd en dat steeds voldoende transparantie wordt gecreëerd bij de uitvoering van deze opdrachten.

Bij een vierde entiteit wees Audit Vlaanderen er naar aanleiding van vaststellingen in concrete uitbestedingsdossiers op dat de entiteit erop moet toezien dat bestekken geen aanleiding kunnen geven tot het ongeoorloofd beperken van de mededinging bij uitbesteding en/of het bevoordelen van één mogelijke leverancier en dat steeds op basis van onderling volledig vergelijkbare offertes moet kunnen gegund worden.

4.5 Andere vaststellingen

Tijdens de uitvoering van de detectie-audits werden ook vaststellingen gedaan die geen betrekking hadden op bovenvermelde regelgeving, maar waarvoor Audit Vlaanderen wel een opmerking of aanbeveling formuleerde in de betrokken rapporten.

Zo was het in één entiteit niet duidelijk of alle personeelsleden op gelijke wijze behandeld werden m.b.t. de overdracht van auteursrechten bij het gebruik van hun foto's in publicaties.

In een andere entiteit stelde Audit Vlaanderen een aantal indicieën van mogelijke schijnzelfstandigheid vast bij het inhuren van zelfstandige externe medewerkers.

Een derde entiteit investeerde in de periode 2002-2012 aanzienlijke financiële en personele middelen voor een totaal bedrag van ongeveer € 2,6 mln. in de ontwikkeling en uitbouw van een bepaalde portaal-site. Toch diende de entiteit nog een overnameprijs van ongeveer € 160.000 te betalen voor het verwerven van die site, aangezien de eigendomsrechten over de jaren heen immers steeds aan een vennootschap bleven toebehoren. Als de Vlaamse overheid de intentie heeft om eigenaar te worden van een bepaalde toepassing, dient ze – in het geval via subsidie of overeenkomst financiële middelen ter beschikking worden gesteld van de derden-organisatie die de toepassing ontwikkelt – er uiteraard over te waken dat de eigendomsrechten juridisch verankerd worden bij de Vlaamse overheid.

---

²⁴ Deze opdracht kwam in aanmerking voor het inbrengen van ervaring bij een wervingsprocedure die niet conform de bepalingen van het VPS is verlopen, zie ook rubriek 4.2.2.

Ook de controle op de ingediende verantwoordingsstukken m.b.t. dit project was onvoldoende en gebeurde niet op een consistente wijze over de jaren heen, waardoor er voor een bedrag van € 53.070 onrechtmatige verantwoordingsstukken werden aanvaard in het kader van de uitbetaalde steun.²⁵

Bij een vierde entiteit gaf Audit Vlaanderen aan dat, om een correct beeld te behouden van de financiële situatie, inclusief alle reeds aangegane verbintenissen, men zo snel mogelijk na het vaststaan van toekomstige uitgaven, het inkooporder moet invoeren in het boekhoudsysteem. Bij 16 van de 71 effectieve betalingen die Audit Vlaanderen bij deze entiteit had onderzocht, bleek het inkooporder immers te zijn opgemaakt na de factuurdatum.

---

²⁵ Omtrent beide bovenstaande topics heeft Audit Vlaanderen een aanbeveling geformuleerd. Het bijhorende actieplan voorziet in een implementatie van de nodige beheersmaatregelen in de loop van 2015.

Bijlage: Relatie auditdoelstelling en definitie interne controle

---

Artikel 5 van het besluit van de Vlaamse regering tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap 'Audit Vlaanderen' d.d. 18/10/2013 bepaalt dat dit agentschap tot taak heeft het intern controlesysteem te evalueren van de entiteiten die behoren tot de Vlaamse administratie of de lokale besturen, zoals bepaald in artikel 4 van het oprichtingsbesluit. Deze audits hebben betrekking op de evaluatie van:

- 1° het bereiken van de opgelegde doelstellingen en het effectief en efficiënt beheer van risico's;
- 2° de naleving van regelgeving en de procedures;
- 3° de beschikbaarheid van betrouwbare financiële en beheersinformatie;
- 4° het efficiënt en economisch gebruik van middelen;
- 5° de bescherming van activa;
- 6° het voorkomen van fraude.

In de ondersteuning van het management draagt deze auditopdracht, voor de vermelde reikwijdte, bij tot het realiseren van bovenvermelde doelstellingen 1, 2, 4 en 6.

Indien het interne controlesysteem onregelmatigheden als belangenvermenging of niet-naleving van het mededingingsprincipe bij de uitbesteding van overheidsopdrachten niet voorkomt, detecteert of remedieert, loopt de Vlaamse overheid volgende relevante risico's:

- inefficiënte en ineffectieve inzet van overheidsmiddelen;
- concurrentievervalsing t.a.v. potentiële leveranciers;
- imagoschade voor de Vlaamse overheid en de betrokken entiteit(en);
- normvervaging binnen de eigen organisatie.